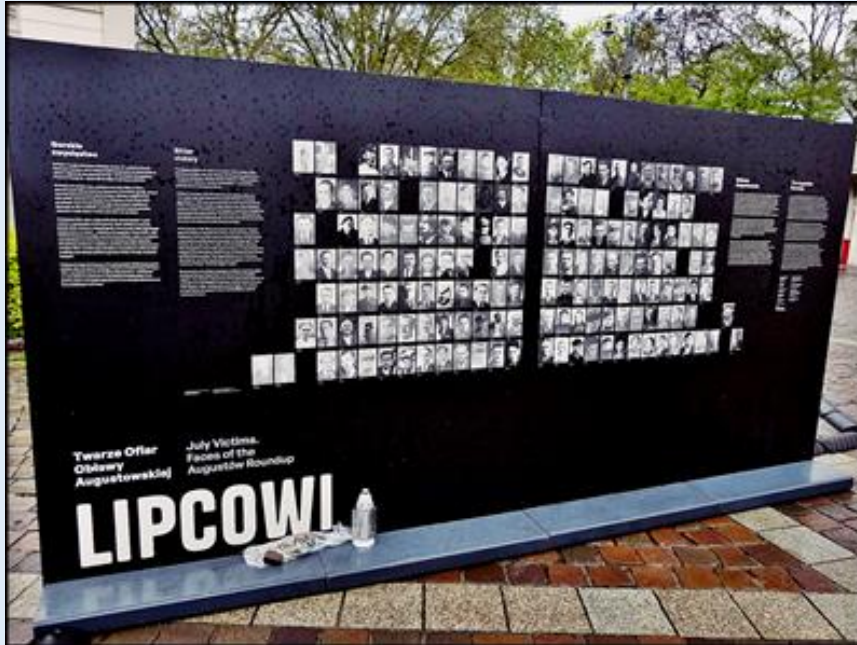




MIEJSCA PAMIĘCI

Kraków - Plac Szczepański (IV.2025)

Wystawa 'Obława Augustowska'



Obława Augustowska

W lipcu 1945 r. Armia Czerwona i sowiecki aparat bezpieczeństwa, wspierane przez polskie wojsko i UB, przeprowadziły operację, która przeszła do historii jako Obława Augustowska. Jednostki o łącznej sile ponad 45 tys. żołnierzy i funkcjonariuszy otrzymały rozkaz przeczesania całej Puszczy Augustowskiej. Odległość między żołnierzami wynosiła od 6 do 8 metrów. Osoby podejrzane o działalność konspiracyjną były aresztowane i brutalnie przesłuchiwane przez sowiecki kontrwywiad wojskowy „Smiersz”.

W wyniku Obławy zatrzymano ponad 7 tys. osób. Około 5 tys. z nich zwolniono potem do domów. Przeszło 500 osób zostało przekazanych władzom sowieckiej Litwy. 592 osoby Sowieci rozstrzelali i pochowali w nieznanym miejscu. Prawdopodobnie ten sam los spotkał kolejny tysiąc zatrzymanych. Rodziny i bliscy ofiar Obławy Augustowskiej do dziś nie znają miejsca ich spoczynku.

Obława Augustowska była największą zbrodnią popełnioną na Polakach po II wojnie światowej. Jest ona symbolem dramatycznego losu Europy Środkowo-Wschodniej, która w 1945 r. na kilkadziesiąt lat znalazła się w strefie wpływów Związku Sowieckiego. „Dom Turka” w Augustowie był jednym z miejsc, w których przetrzymywano aresztowanych w Obławie. W latach 1940-1941 i od 1944 r. służył on jako siedziba sowieckiego NKWD i polskiego Urzędu Bezpieczeństwa. Od 2021 r. Instytut Pamięki tworzy w tym miejscu Dom Pamięci Obławy Augustowskiej.

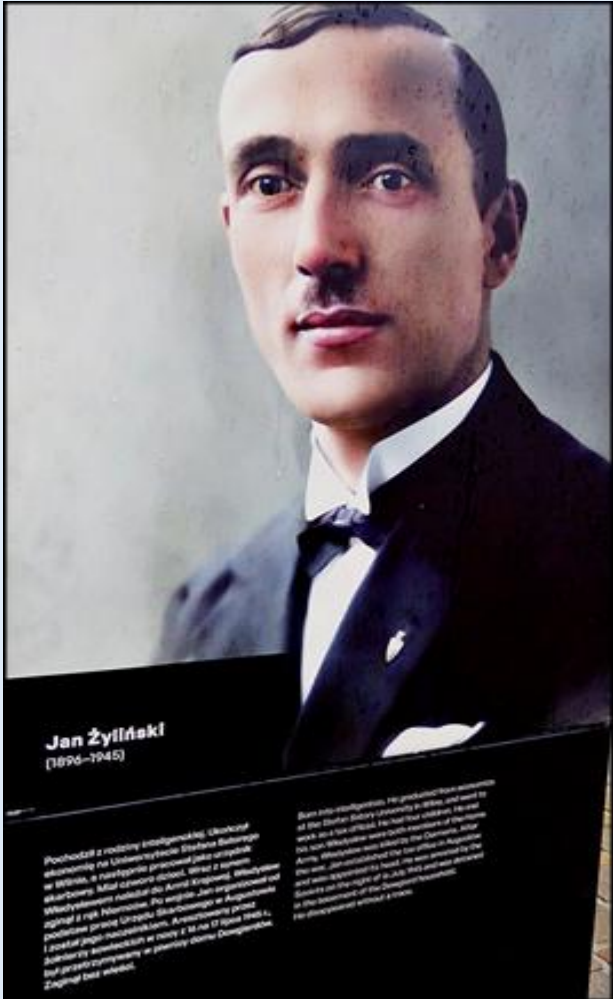




Henryk Dyczewski
(1929-1945)

Syn Franciszka i Marianny, mieszkał w Augustowie. Przed wojną uczęszczał Szkołę Środkowoszkolną „Jutrzenka” oraz szkołę Przygotowawczą Wychowawczych przy I Pułku Ułanów Wojskowych. Został aresztowany w sierpniu 1944 r. w 1944 r. został wywieziony do Zofii Starostki, miał dwóch braci, Zdzisław i Andrzej, zmarli przed wojną. Aresztowany przez Sowietów 18 lipca 1944 r. w Augustowie. Zaginiony bez wieści.

Son of Franciszek and Marianna, he lived in Augustów. Prior to the war he was a member of the "Jutrzenka" Informers' Association and of the 1st Ulan Regiment's Military Preparatory School. Arrested in Augustów in August 1944. He married Zofia Starostka in 1941 and had two children. Arrested by the Soviets on 18 July 1944 in Augustów. He disappeared without a trace.



Jan Żyłłński
(1896-1945)

Pochodził z rodziny inteligentów. Ukończył ekonomię na Uniwersytecie Stefana Batoryego w Wilnie, a następnie przeniósł się do Warszawy. Miał dwóch braci, Władysława i Stanisława, zmarli przed wojną. Jan zaangażował się w działalność podziemną. Został aresztowany przez Urząd Bezpieczeństwa w Warszawie 1 października 1944 r. i przewieziony do obozu w Siedlcach. Został aresztowany 18 lipca 1944 r. i przewieziony do obozu w Siedlcach. Zginął bez wieści.

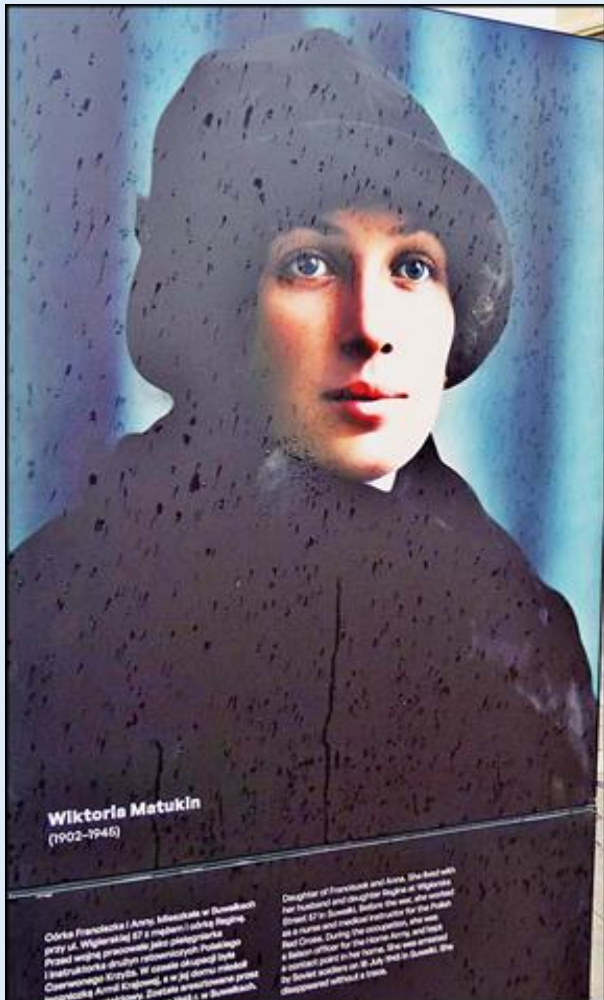
From an intelligentsia family, he graduated from economics at the Stefan Batory University in Wilno, and went to work in the office. He had two children, Władysław and Stanisław, who died before the war. Jan participated in the underground work. Arrested by the Security Office in Warsaw on 1 October 1944. He was sent to the Siedlce camp. Arrested on 18 July 1944 and sent to the Siedlce camp. He disappeared without a trace.



Tadeusz Szybiński
(1926-1945)

Wzrost 1,65m. Język ojczysty w dialekcie Amicko-Kozińskim. „Jutrzenka”. Jako młody oficer podał funkcję technika. Po wojnie rodzina Szybińskich przeniosła się do miejscowości Przemyski. Został aresztowany przy wyjeździe. Został aresztowany przez NKWD w sierpniu 1944 r. Tadeusz trafił do obozu w Siedlcach. Został aresztowany 18 lipca 1944 r. i przewieziony do obozu w Siedlcach. Zginął bez wieści.

Tadeusz and his father Jan served in Julian "Jutrzenka" Wojski's Home Army division. A young man, he served as a junior officer. After the war, the Szybiński family moved to the village of Przemyski near Olsztyn. Tadeusz and his father were arrested and separated by the NKVD while leaving in July 1944. Tadeusz was taken to the filtration camp in Siedlce. He was sent to the Siedlce (Jugosławski district). Both disappeared without a trace.



Wiktorina Matukin
(1902-1945)

Córka Franciszka i Anny, mieszkała w Sumbach przy ul. Włocławskiej 87 z matką i siostrą. Przed wojną pracowała jako pracownica. Została aresztowana przez NKWD w sierpniu 1944 r. i przewieziona do obozu w Siedlcach. Została aresztowana 18 lipca 1944 r. i przewieziona do obozu w Siedlcach. Zginęła bez wieści.

Daughter of Franciszek and Anna, she lived with her mother and daughter Olga in Wigonia Street 87 in Sumbach. Before the war, she worked as a nurse and medical assistant for the Polish Red Cross. During the occupation, she was a junior officer for the Home Army and had a contact point in the town. She was arrested by the NKVD on 18 July 1944 in Sumbach. She disappeared without a trace.



**Bronisław Tomkiewicz
„Skowronek”
(1903-1945)**

Syn Kazimierza i Marianny, Zarycki, uczeń Cukry i Tadeusza. Przed wojną służył w 1. Pułku Ułanów Kozłowski, w 1939 w 1. Pułku Ułanów Kozłowski. Po wybuchu wojny walczył w 1. Pułku Ułanów Kozłowski, a następnie w 1. Pułku Ułanów Kozłowski. Zginął 27 lipca 1945 r. w czasie walk w okolicy Białej Góry. Został pochowany w cmentarzu w Pleszewie. Zginął bez śladu.

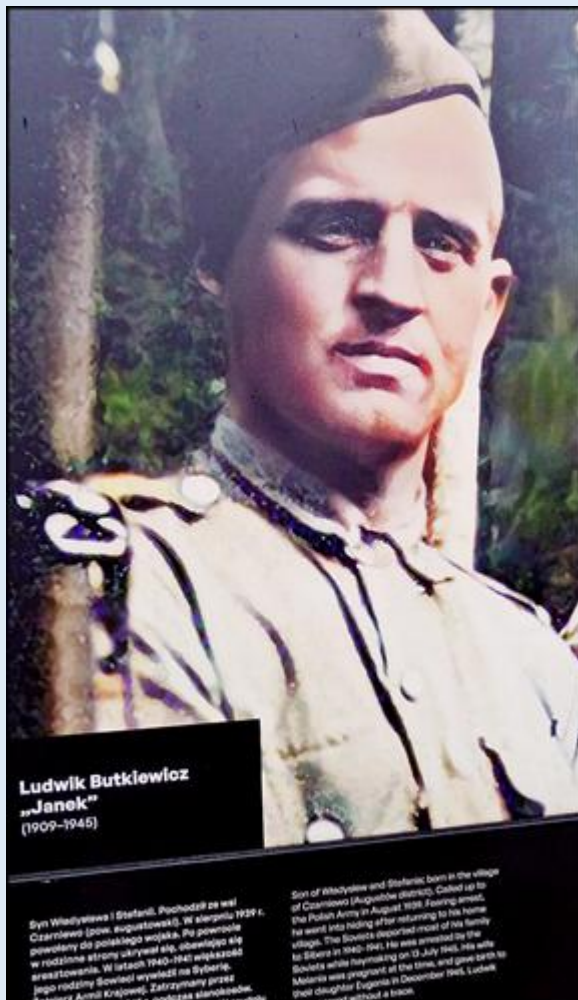
Son of Kazimierz and Marianna, Zarycki, former of Cukry and Tadeusz. He served in the 1st Uhlan Regiment before the war. In September 1939, he was a cavalry member when the Soviets invaded from the East. He participated in the battle of the Czerwone Wodki. He was captured by the Soviets and taken to the prisoner-of-war camp in Opatów. He was released in July 1945, but at a later stage of the war, he disappeared without a trace.



**Aniela
Wysocka
(1928-1945)**

Córka Ludwika i Józefy. W strukturach Armii Krajowej i Armii Krajowej. Wykonywała prace w oddziale. Razem z matką i siostrą przeżyły w niemieckim obozie w Białej Wodzie. Zginęła 27 lipca 1945 r. wraz z siostrą i siostrzeńcem. Zginęła bez śladu.

Daughter of Ludwik and Józefa, a liaison officer of the Home Army and of the Colonel's Home Army. She was a conscriptional point of contact at the Home Army in Białe Wodki. She was captured along with her mother and sister. Arrested by the Soviets on 27 July 1945 along with her father and other captives. She disappeared without a trace.



**Ludwik Butkiewicz
„Janek”
(1909-1945)**

Syn Władysława i Stefania. Rodził się w wsi Czarolów (pow. augustowski). W sierpniu 1939 r. powołany do powstania w wojsku. Po powrocie w rodzinne strony walczył w 1. Pułku Ułanów Kozłowski. W latach 1940-1941 walczył w 1. Pułku Ułanów Kozłowski. Zginął 27 lipca 1945 r. w czasie walk w okolicy Białej Góry. Został pochowany w cmentarzu w Pleszewie. Zginął bez śladu.

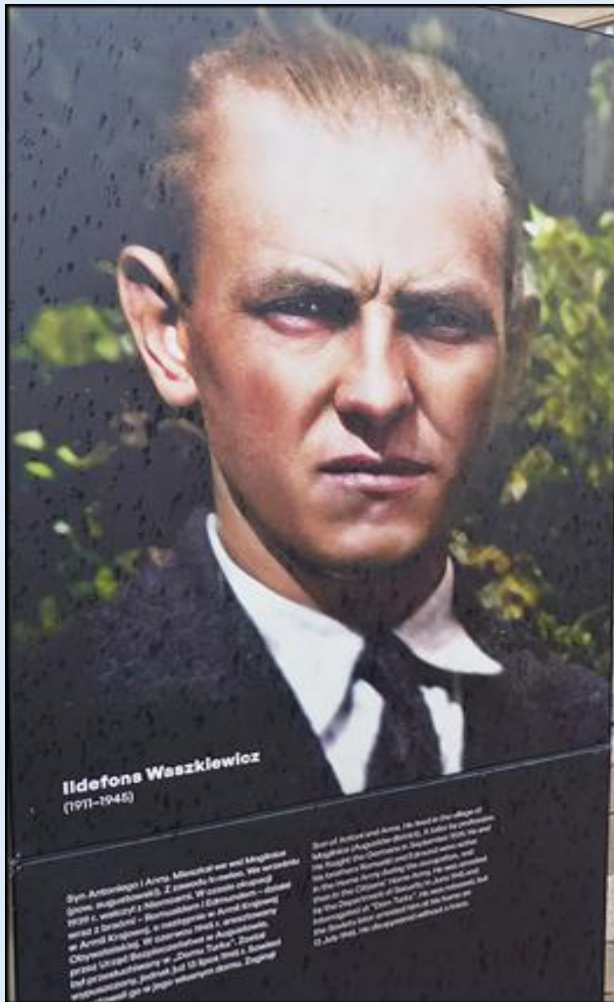
Son of Władysław and Stefania, born in the village of Czarolów (Augustów district). Called up to the Polish Army in August 1939. Fighting armed, he went into hiding after returning to his home village. The Soviets deported most of his family to Siberia in 1940-1941. He was arrested by the Soviets while fighting on 27 July 1945. His wife, Marianna, was pregnant at the time, and gave birth to their daughter, Eugenia, in December 1945. Ludwik disappeared without a trace.



**Izidor Rożkowski
„Grusza”
(1900-1945)**

Syn Władysława i Franciszki. Mieszkał w wsi Kąkolno (pow. augustowski). Z siostrą i matką. Przed wojną w wojsku polskim. W 1939 r. powołany do wojska. Walczył w 1. Pułku Ułanów Kozłowski, a następnie w 1. Pułku Ułanów Kozłowski. Zginął 27 lipca 1945 r. w czasie walk w okolicy Białej Góry. Został pochowany w cmentarzu w Pleszewie. Zginął bez śladu.

Son of Władysław and Franciszka, he lived in the village of Kąkolno (Augustów district). A conscriptional point of contact, he fought in the Polish Army and Home Army. He fought in the Home Army during Soviet War in 1939. He joined the Home Army during the Battle of the Czerwone Wodki. He was captured by the Soviets in July 1945. He was taken to the prisoner-of-war camp in Opatów. He was released in July 1945, but at a later stage of the war, he disappeared without a trace.



Gorzkie zwycięstwo

W 1945 r. II wojna światowa dobiegła końca. W Londynie, Paryżu, Moskwie i Nowym Jorku tysiące ludzi świętowało to wydarzenie na ulicach. Żołnierze zwycięskiej koalicji – Amerykanie, Brytyjczycy, Francuzi i Rosjanie – pozwolili do zejść w zdobytych Berlinie.

W Polsce atmosfera była zupełnie inna. Kraj, który w 1939 r. pierwszy padł ofiarą wspólnej niemiecko-sowieckiej agresji, znalazł się teraz pod pełną kontrolą Sowietów. Władzę przejęli polscy komunisty, posłuszni poleceniom z Moskwy. Armia Czerwona przyniosła nową formę totalitarnego zniewolenia i dyktatury. Represje ze strony NKWD i polskich organów bezpieczeństwa uderzyły w tych, którym bliska była idea wolnej Polski.

19 stycznia 1945 r. gen. Leopold Okulicki „Niedźwiadek” wydał rozkaz o rozwiązaniu Armii Krajowej. Wielu żołnierzy pragnęło jednak dalej walczyć o niepodległość. Powstawały więc organizacje podziemne, a w lasach – oddziały partyzanckie. 5 lipca 1945 r. USA i Wielka Brytania wycofały uznanie dla polskiego rządu w Londynie i przeniosły je na komunistyczny Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej, tworzony z udziałem polskich ludowców. Zaplanowana na lipiec 1945 r. konferencja pokojowa w Poczdamie miała określić przebieg zachodniej i północnej granicy Polski. W kraju narastało napięcie.

Podczas II wojny światowej na Suwalszczyźnie i Białostocczyźnie działały silne struktury Polskiego Państwa Podziemnego. W lutym 1945 r. zawiązała się Armia Krajowa Obywatelska – największa na tym obszarze poakowska organizacja konspiracyjna. Lasy, jeziora, bagna oraz gęsta sieć polskich wsi sprzyjały obronie przed komunistycznym terrorem.



zdjęcia: Jan Nitecki

[POWRÓT DO STRONY GŁÓWNEJ IKONOGRAFII](#)